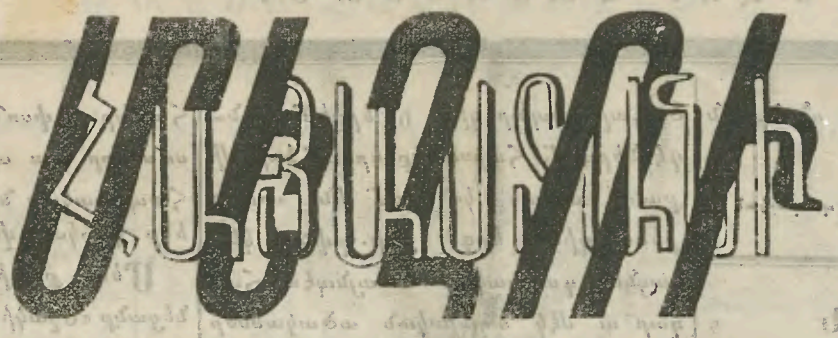

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը՝ 1 ռ.:
Առանձին համարներով խրատներով 5 կոպեկ:
Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և ամեն օրերից
առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետ:
Օտարալեզուները կրնան նաև սովորել խմբագրութեան հետեւ
նախընտրելով. *Es red. rasetai «Meyg Aghastani», en Tiflis*
այսինքն, կամ *Rédaction de «Meghou Haïastani» à Tiflis*
(Caucase).

Խմբագրութեան ուղղութիւնը Եւ թէ՛ նամակներով
պէտք է պարզ գրուած լինին գրողի ստորագրութեամբ եւ հաս-
ցէով: Խմբագրութեանը կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յո-
դուածները: Խմբագրութեանը իւր վերայ չէ տնտես յետ ուղար-
կել յօդուածները եւ պահուած է երկու ամիս մինչեւ յապահանջ:
Հայտարարութիւններ կարող են տնտես մի քանի 2 կողմ,
Հայտարարութիւնները ընդունուած են հայերէն եւ օտար լեզուներով:
Հայտարարութիւնները ընդունուած են Խմբագրատանը, սկզբնապէս
հիւրանոցի տակ Կ. Յ. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում եւ
պ. Դանիէլեանի պալատի մօտ:

ԵՐԵՎԱՆ 1883 ԲՈՒՍԱՆԵՐԻ

„ՄԵԳՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ“

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԿՐԵՐ
Կը Հրատարակի նոյն դիրքով և ուղղութեամբ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1) Կառավարութեան կարգադրութիւններ:—II) Առաջնորդող յօդուածներ
ամեն տեսակ նիւթերի և հարցերի մասին:—III) Ազգային:—IV) Քաղաքա-
նական:—V) Առաջնորդող յօդուածներ և տնտեսութեանը քաղաքական հարցերի մա-
սին:—VI) Քաղաքական յօդուածներ և լուրերի թարգմանութիւններ և լեզվակցու-
թիւններ:—VII) Բանասիրական:—VIII) Զանազան գիտութեանը վերաբերող ու-
սումնական յօդուածներ, վեպեր, պատկերներ, ինչ ինքնուրոյն և ինչ թարգմա-
նած:—IX) Մանր լուրեր:—X) Պատմական և գիտական:—XI) Զայտարարութիւն-
ներ:—XII) Ֆէլիտօններ:

Տարեկան գինն է 10 ռ., կէս տարեկան 5 ռ.:

Թիֆլիզում կարելի է ստորագրել 1) Խմբագրատանը, II) պ. Զ. Գրիգոր-
եանից կրթական տնտեսում, III) պ. Դանիէլեանից պալատի մօտ, և IV) «Կալ»
կամ «Իրաւունք» տակ պ. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում:
Օտարալեզուները համար հայտել է՝ *En redaction rasetai «Meyg Aghastani»,*
Tiflis», կամ Rédaction du Journal arménien «Meghou Haïastani», Tiflis.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մի քանի դիտողութիւններ:
Ազգային:— Բարեկեցիկ նախագոր-
ծարանատիրոջ ծայրահեղ անհոգութիւն-
ներ:— Թղթակցութիւններ:— Ազգայնա-
տիր, Վաղարշապատից և Գրիգորի:
Քաղաքական:— Քաղաքական լու-
րեր:
Մանր լուրեր:
Խառն լուրեր:
Զայտարարութիւններ:
Ֆէլիտօն:

Մենք նախանձու ենք այն մարդուն,
որի սիրտը բարի գործ կատարելու
ցանկութիւն ունի և նա կարողա-
նում է իրագործել իւր այդ ցանկու-
թիւնը:

Այդպիսի մարդը երջանիկ է: Եր-
ջանիկ է և հոգովեական այն կայսրը,
որ գլխիւր անկողին մտնելիս կարո-
ղանում էր ինքն իրեն ասել:—այսօր
էլ մի բարութիւն գործեցի:

Մեր տեսակէտից ուրեմն նուիրա-
տութիւնը ոչ թէ նրան փայլողի
համար միայն մի բարիք է, այլ և ա-
նողի համար: Մարդկային կեանքի և
գործողութեան վերջնական նպատա-
կին է—ներքին երջանութիւնը: Նա

որ մտածելով և զգալով զիրտակա-
բար ուրիշին օգնում է, մի բարիք է
անում, անպատճառ նա երջանիկ է
իրեն զգում, որովհետեւ այդ գեղա-
քում նրա հարցի, հոգու և սրտի
մէջ համաձայնութիւն, ներդաշնա-
կութիւն կայ: Միթէ այդպիսի գեղա-
քում նուիրատուութիւն անողը ու-
րիշին է միայն բարութիւն անում:
Ոչ, նա ինքն իրեն էլ անում, որով-
հետեւ այդ բարութեանը ինքն էլ է
մասնակցի:

Մեր տեսակէտից մի բարութիւն,
մի նուիրատուութիւն այն ժամանակ
միայն կատարել է և բարոյական
մեծ ներգործութիւն ունի, երբ նա
ծառայում է թէ՛ նուիրատուութիւնը
ստացողի և թէ՛ ստացողի օգտին: Շ-
ղուտը չը պէտք է որոնել միմիայն նիւ-
թականի մէջ, այլ և բարոյականի
մէջ: Եթէ մենք մի նուիրատուու-
թիւն ենք անում և զիտնել, որ մեր
արածը մի լուր րան է, նպատակ է
մի բարի գործի առաջնաւորին կամ
օգնում է զա մի կարօտակալին, սիր-
փելով նրա վեշտը, այդ մեր մէջ
բարի զգացումներ է յարուցանում
մենք քաղցր ենք զգում, մենք երջա-
նիկ ենք, ուրեմն մեզ էլ ենք բարու-
թիւն անում: Իսկ թէ՛ նուիրատու-
ութիւնից օգտուողը միմիայն նուիրա-
տութիւնը ստացողն է, այն ժաման-
ակ նա կատարել է, նա միակող-
մանի է: Այդ տեսակ նուիրատուու-
թիւնը արժանա ջուրի, դրա տուած
պտուղները արդատաւոր չեն լինում
և զա դեռ նուիրատուութիւն անո-

ղի և նրան շնորհակալ չհասարակու-
թեան վերայ անբարոյականացնող աղ-
դիւթութիւն էլ ունի:
Գործողութեանը մեղանում նուի-
րատուութիւնները ընդհանուր առ-
մամբ այդ անբարոյականացնող տե-
սակցին են: Այդ է պատճառը, մեր
կարծիքով, որ հայոց ազգի մէջ նու-
իրատուութիւն անելու սովորութիւ-
նը թէպէտ հին է, բայց մինչև օրս
մի յայտնի հետեանքներ չէ ցոյց տու-
ել: Այդ է պատճառը այն օտարտի
երեւոյթին, որ մի պարագայ րանի հա-
մար յանկարծ թափում են առատ
նուիրատուութիւններ, այն ինչ ճշը-
մարիտ ազգագրութ գործում հան-
դիւթութեանը ստանութեան: Մի նուի-
րատուութիւն, որ լինում է անզիւ-
տակցաբար, առանց մտածելու, ա-
ռանց զգալու նուիրատուութիւն ա-
նողի կողմից և նա չը գիտէ էլ թէ՛
ո՞ւմ կամ ի՞նչ բանի համար է նուի-
րատուութիւն անում, կամ չի էլ
համակրում այդ գործին:—Ի՞նչ բա-
րոյական ազդեցութիւն պիտի ունե-
նայ այդ նուիրատուութիւնը անողի
վերայ կամ ի՞նչ երջանութիւն պի-
տի զգալ նա իւր մէջը:

Եւ մեր նուիրատուութիւնների ու-
րանի տոկոսն է, որ լինում է զիտակ-
ցութեամբ, ճշմարիտ գործին հա-
մակրելով: Յաւ է մեզ յայտնել, որ
շատ և շատ տակաւ: Նուիրատուու-
թիւն անել առանց որ դիտանային թէ՛
ո՞ւմ են անում, ի՞նչ գործի և ի՞նչ
նպատակի համար, առանց որ հա-

մակրէին նպատակին, լոկ ցոյցի կամ
ստիպութեամբ զիտութիւն համար... այդ-
պիսիներին է կազմուած մեր մէջ
նուիրատուութիւն անողների մեծա-
մասնութիւնը:

Յաւալի է, որ մեր մամուլը քիչ
չէ նպատակը այդ տեսակ անբարոյա-
կանացնող նուիրատուութիւններին,
փոխանակ նրա մէջ զիտակցաբար դոր-
ծելու ընդունակութիւնները զարգաց-
նելու:
Ի՞նչ անկեղծութիւն, ի՞նչ բարու-
թիւն կայ այն նուիրատուութեան
մէջ, երբ մարդ այտուղից Պոլիս լը-
րագրի միջոցով նպատակ է ուղարկում
«Գալիպոլիան օրրանդին», (քաղաք-
եան վատ բան չէ) բայց ստանու-
թեամբ անցնում է իւր ոտքերի տա-
կը ընկած, խեղձ, մերկ և քաղ-
ցած օրրանի վերայով, որոնք տարին
տասնեակու ամիս մի աման տաք կե-
րակուրից էլ զրկուած և խոնաւ և
ցուրտ գետնի վերայ ընկած փառա-
բանութեն Աստուծուն, որ իրենց ըս-
տեղեցի...

Ի՞նչ բարեխաղութիւն, ի՞նչ քրիս-
տոնական զգացումներ է երևում այն
հարուստ մարդու գործում, որ ան-
տէր ազգի բազմութիւն ազգաւորնե-
րից մէկի առաջարկութեամբ խոնդն
մի քան և հինգանոց է նուիրում
թատրոնի մի բազկաթոնին, իսկ
բռնեցքներով արտաքսում է իւր հո-

ՖԵԼԻՏՈՆ

(Այլ քաղաքացիացի):

Ընթերցող, բարեկամներս շատ են
նկատում, որ ֆելիտոններ ուղ-
նւմ գրում, էլ չեն հարցնում կամ չեն
խմանում, որ ես ու նա առանձին
եմ միշտ հետեւում, չենց այդ է պատ-
ճառը, գտնէ ես այդպիս եմ կարծում,
որ նիւթերի գումարեւելոց ֆելիտոնա-
միշտ շատ է երկարում և ընթերցող-
ներին գուցէ ծանծաղցնում, այդ բանի
մէջ ես չեմ խառնում, այլ կարգադրող
ներս վճռել եմ թողնում և գրիչս ընդ
առաջ շարժում:

Ասում են, թէ հայերեմանուել զի-
տենք շատ ու շատ բաներում կամ ու-
րիշներին և կամ հինց միմեանց ինչ-
պէս կապիկներ, առում են նոյնպէս, որ
կապիկներին նախահայր լուսաւորիչ Գար-
վինն էլ մեռնելուց առաջ մի վերջին
աշխատութիւն է թողել դեռ անտալ, որով
մէջ մանրամասնօրէն ապացուցա-
նում է այդ վերջին կարծիքը յատկա-
պէս հայերիս վերաբերութեամբ, թէ
այն վերջին տեղեկութիւններ, այսինքն
առանձին Գարվինն տեսութիւնը իրա-
կանութեան մօտ է՝ այդ երևում է հն
տեսալ մի քանի իրողութիւններից:

որք զլուստորապէս կազմելու են իմ
ֆելիտոնս նիւթը:

Շատ տարբերից ի վեր մեր քաղա-
քում գոյութիւն ունի թատերադրաց
մի խումբ, որ շարունակ բարեգործա-
կան նպատակով ներկայացումներ է
առաւ, բայց մի քանի շաբաթ առաջ
պատերին փակցւած մի աֆիշա աւե-
տում էր, թէ հայ թատերադրաց տե-
ղական խումբը պիտի ներկայացնէ
«Սանդուխտ» պիւսան: «Տեղական» բա-
ռը հինց որ կարգադրի խոյն հարցի,
թէ այս ինչ կը նշանակէ:— Եւ այն
կը նշանակէ ինչի մասին, որ նախ-
կին մօտ 13 տարի գոյութիւն ունեցող
խումբը տեղական չէ, այլ երկնային,
զորս կամի լինել տեղացի: Թէ՛ այս-
պէս և թէ՛ այնպէս ընթերցող մենք
ունենք այժմ թատերադրաց երկու
խումբ, որ չ'ունի անգամ Տիֆլիսի,
լուսաւորութեան բացով վառուած կող-
մի կամ մայրաքաղաքը: Լուս գոտեւայ
հոգիով Գարվին գիտնական, քո տեսու-
թիւնն է խառն խելքի մօտիկ բան,
որ խումբը տեղական, նմանեցաւ կաղ-
կին օլիւրապական:

Կախնակներ համարակներ մէջ երբ ա-
ռաւին անգամ իրողութեանը գրե-
լու ձգտումն է զարկել, ամենայն էլ
գիտել, որ ոչ թէ իրողութեան նիւ-
թին է նրան հետաքրքրում կամ իւր

կարծիքով որեւ բարեկ գործելու ակն-
կալութիւնը, այլ այն կարօտակալ փա-
ւաղը միայն, որ կարողանայ մէկ ինքն
էլ իւր աղքատները լրագրի մէջ տըղ-
ուած տեսնել, ծաղար կտարել ու փա-
ւաղին հասնել: Նոտերն այդ կերպով
հասած են իրենց փափաղին հիշող այն
պէս, ինչպէս մեր գաւառական գլուխ-
ցի աշակերտ 13 տարեկան կրօնա-
վաղարեանը, մեր քաղաքի երիտասար-
տութեան փողոցախելը, որ իւր բնա-
կութիւնը հաստատելով «Վիշապու»
գետեղից իւր նամակը «Մշակու» (№ 2),
Տեղական, թէ ինչ է տուած նա իւր
զրուածքում:— Մշակի քաղաքում գա-
ւաղարեանը եւ իրեն համազօր ըն-
դ գոտեւել եմ և պատրաստ եմ ստանց
առնալու (հինց չ'առնալու է մեր
առնելը քանդում է...) հրապարակու-
թեամբ, որ այդ գաղափարները
առնել միայն ես, այլ ինչ նման շատ
և երիտասարդներ էլ մեծ համակրան-
քով ընդունում են (խառնութեամբ և
հաւատով, որ միայն քեզ նման, էլ
շատ առաջ չը գիտէ), մի բնութ հոգու-
պի իւր «Մշակի» գլխին քանդուց յե-
տոյ՝ բարեհաջող շարունակել երի-
տասարդութեան փողոցախելը:— «Այն»,
պարեն խմբագիր, սպիտեղ մեզ հա-
մար (տըղով գլխով ձեռք վիշապ),
մեր մտղովորի համար մեր աղբի հա-
մար (երկի աղբը նրան հաւատար-
մապիւր է տուած), ընդունեցե՛ք կրկին

և և կրկին շնորհաւորութիւն, յարգանք
և անկեղծ սիր ձեզ համակրող երի-
տասարդութեան կողմից (կամի ասել,
և երկի, Վիշապի ջանքի ջուհու հարկե-
ւ իւր օլիւրներ, եղբոր, կողմի և
հաւերի կողմից), հաւատացած եղբւր,
պ. Խմբագիր, որ այսուհետեւ ձեր
առաջարկութիւնները հետեւ և խորը
արձագանք կը գտնեն ընթերցող և
բնատարութեան մէջ, նրանք եր-
բէք չեն կարել և դուք մի օր կը քա-
ղաքի մեր ցանած սերմերի քաղցր
պտուղները (կամի ասել քաղցր դա-
ւաք...): Վիշապի շնորհիւ հաւատ
բան ինչ քար ու քարտախ է, չ'առնել ես
հիմա, գիտնական Գարվին հոգիով լուս
դառնայ:

«Վիշապ» խումբը, գաւաղաւորուելը,
բացի «Մշակ» և կարգադրի նրա № 7-ի
նամակները, Վաղարեանի հարապատու
վաղարեանի պատճենները կազմում են
այդ համարի զարգը: Գործ երիտասար-
դութեան մի խումբ տակի մտախառ-
նեւ են, որոնցից Ս. Տէր-Մարտիրոս-
եանը իւր Վ. Ե. և Լ. Տ. հնկաւ հու-
տելով երկնային, իսկ «Շալ» լուսաւոր-
չականը և Վիշապի թանդուցեան երկ-
րակները Մօսկովայից յանուն հոգի-
կը կարծ երիտասարդութեան ողջու-
նում են «Մշակի» 12-րդ տարեկարծը
չը լուսած ու չը տեսնուած գովառա-

նութիւններով ողորմւմ նրա խմբագրի

կատարել: Այդ նամակները կարգադրի
թէ չէ՝ մեղադրեցի «Մեղադր» յարեւա-
նը կատարողներին, որովհետեւ անցեալ
26-ից սկսած ինչպէս մեր քաղաքում,
այնպէս էլ շատ ուրիշ տեղեր խառնե-
ցին շատ իշտաներ, ի զեպ. «Մշակի»
ֆելիտոնի պ. Կոստի ուր լինելը չը
զիտանալով խնդրում եմ լրագրով իւր
բառարանի մէջ աւելացնելու և հետե-
ւալ նոր բառը:— որ է «Մեղադր» յո-
րեւելան:— ասեւ կարծ չապիկների լուծո-
ղական: Դէ՛հ հիմի արի ու մի ասիւ—
լուս դառնայ հոգիով Գարվին գիտնա-
կան, քո տեսութիւնն է խելքի մօտիկ
բան: Ես, որ երբեք ոտանաւոր կեանք
քիւ մէջ գրած չեմ, այդ նամակները
կարգադրով այնքան հիացալ, որ մի
ոտանաւոր էլ ես զրեցի և «Մշակի» 12.

բորդ տարեկարծի յիշատակին այն
նուիրութիւն, կարգած տեսե՛ք թէ բանի
արեւոք կը նմանի...

Գնամ, յաւէտ դու ցնամ «Մշակ» պա-
տուական,

Առանց կրօնի խորութեան անմահ
օրգան,

Երեւանի Վաղարեան, Տէր-Մարտի-
րոսեան,

Միկայիլ Թանդուցեան — շալ լուսա-
ւորական,

Կուսան բոլորել քո գլխի վերան
խմատակութեան պոսակ անմահ,

Պար պապան «Մշակ» ջան

Թեանք, երկրագործութեամբ և չար-
չիութեամբ: Այստեղի և առհասարակ
այս կողմերի հայ ժողովուրդը
աւելի հարուստ են նախապէս
տաւարի կողմից իսկ բարոյապէս,
ընդհակառակը շատ ողորմելի վե-
ճակի մէջ է գտնուում, չափից դուրս
տղէտ է: Փիր գիւղն ունի մի եկե-
ղեցի և երեք քահանայ, ունի նաև
մի հայոց ծխական գէորդեան ուսում-
նարան, որ կառուցվել է 1877 թուին,
սրանից առաջ էլ եղել է ուսումնա-
րան, մի մասնաւոր վարձուած տուն,
որտեղ չորս տարի շարունակուել է ու-
սումը: Ուրեմն տասը տարի է, որ
փրբում ուսումնարանը գոյութիւն
ունի: Սակայն այս տասը տարուայ
ընթացքում, ուսումնարանը զիւղի
ժողովրդեան վերայ ոչինչ ազդեցու-
թիւն չէ ունեցել, ոչ նրա բարբի և
ոչ էլ նրա կեանքի կառավարութեան
եղանակի վերայ: Սրա այսպէս լինելու
պատճառները շատ են, որ իւր ժա-
մանակին կ'անձնէր գիւղն ունի մի ու-
սուցիչ, որին այս տարի հասարակու-
թիւնը վճարում է տարեկան չորս
հարիւր ուսուցիչ, տալիս է նաև բը-
նակարան և փայտ: Ուսումնարանը
կառավարում է հասարակութեան
տուած միջոցներով և ջարեբայ ա-
նուպատի վանքի եկամուտներից նրան
յատկացրած տարեկան հարիւր ուսու-
ցիչով:

Չարեբայ վանքը գտնւում է փիր
գիւղից դէպի արևմուտք 14—16
վերտահ հեռավորութեամբ: Այդ վան-
քի վանահայրն է արժանապատիւ
Աստուածատուր վարդապետ Տէր-Յա-
րութիւնեանը: Ինչպէս իմացայ, փիր
գիւղի յիշեալ ուսումնարանի հոգա-
ձուցիչը իւր ժամանակին Եւթիմիանի
ս. սինոդին մի խնդիր է ուղարկել,
որով խնդրել է յիշեալ վանքի և
կամուտներից տարին մի որոշեալ գու-
մար յատկացնելու ուսումնարանի աղ-
քատ դրութեան ապահովութեան
համար: Ա. սինոդը կատարում է հո-
գաբարձութեան խնդիրը՝ հրամայե-
լով արժանապատիւ Աստուածատուր
վարդապետին, վանքի եկամուտներից
տարեկան հարիւր ուսուցիչ վճարելու:
Այս լինում է, ինչպէս անդիկայայ
1878 թուի սկզբներին: Արժանապա-
տիւ հայր սուրբը ս. սինոդի հրա-
մանը կատարում է միայն 2 տարի
շարունակ այն է՝ 1878 և 1879-ին,
իսկ մինչև այժմ երեք տարուայ վը-
ճարը 300 ու. դեռ չէ վճարել յի-
շեալ ուսումնարանի հոգաբարձու-
թեանը: Հոգաբարձութիւնը խնդ-
րում է՝ այդ հաստնելի գումարը
շուտով հասցնել իրեն, ուսումնարա-
նակները լրացնելու համար, բայց
յարգելի վանահայրը, չը գիտեմ ինչ
պատճառով, մերժում է նրա խնդի-
րը, միշտ բացասական պատասխան-
ներ տալով նրան: Կարծեմ միեւնոյն
պատասխանն է ստացել Թեմական
տեպի պ. Բարսեղաբեկեանից, որն անհա-
պ. Ներսէս Տէր-Ներսէսեանը: Ի՞նչ
է պատճառն, որ չէ վճարում, յայտ-
նի չէ:

Յ. Խ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ. — Հասարակականութեան մի-
ութեան նուիրակը կամենալով իմանալ
պաշտօնէութեան կարծիքը ստանա-
ղորութեան վերաբերութեան վերաբեր-
մամբ պաշտօնեայ-նախագահ Ֆէրրին
պատասխանեց, որ ի նկատի առնելով
ձերակոյտի ժողովի դիմադրութեանը
այդ խնդրում, վերաբերութեանը դեռ
անյարմար է, այլ պէտք է սպասել նոր
ծիւղայնութեան ընտրութիւններին: Ար-
տաքին գործերի պաշտօնեան յայտնեց
ձերակոյտի ժողովում, որ Ֆրանսիան
վերջնականապէս գրաւեց Թունիսը:

Սօֆիա. — Բուլղարիան թողնեց
Սան-Ստեֆանոյի նախապայմանագրի
տարեկարծը: Վաղաքը զարդարուած էր
դրօշակներով:

Բէրլին. — Գիւլյումատիկական չըը-
ջաններում պնդում են, որ օրէկանական
պրինցիպի ղեկ գործ դրած միջոցները
արժեքներում վատ ուղարկութիւն
են գործել:

Փարիզ. — Շատերն են Ալանտե-
ան դուքսերը դուրս եկան իրենց
գունդերից և աղիւնիցի սպաներին
իրենց համակրական ցոյցներ անելու:
Շարաբան դուքսը մենկեց դէպի Լան-
ն արձակուրդ ստացաւ Արիս ճանա-
պարտորդելու համար:

Բէրլին. — Անգլիական զանի ժա-
ռանգը, պրինց Ուէլսը այցելութեան
էր եկել Վիլհելմ կայսրի մօր, որ նրան
իւր հորհրակալութիւնը յայտնէ բլի-
թերեան գունդի զինաւորը անուանե-
լուն համար:

Նիւ-Եօրկ. — Միացեալ Նահանգ-
ների կառավարութիւնը անգլիական
կառավարութեան պահանջի համաձայն
հրամայել է կալանաւորելու Շէրիդա-
նին, քննութիւն նշանակելու և նրան
յանձնելու Անգլիային:

Գուրլին. — Բալգիստում մի ար-
կըղ են յանձնել փոստային գինամի-
տով, որի հասցեն Գուրլին, փոխ-ար-
քայ զրաֆ Սպանիւրի վերայ է: Բարե-
բաղդաբար այդ արկը իւր ժամանակին
ընտելեցաւ և բացուեցաւ: Չարագործը
անհետացել է:

Հռոմ. — Ժիւլ Ֆէրրին ուղարկել
է «Riormo Sociale» թերթի խմբագրին
նամակ, որի մէջ նա ասում է, որ
Մարաբուրդ և Թրիւտը պէտք է տե-
ւողապէս միացուին առաջինը Ֆրան-
սիայի հետ, իսկ երկրորդը Իտալիայի
հետ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. Վ. Եղիազարեանը մեզ գրում է
Թէլաւից, որ Աբէլ ք. Սուրբաթեանը
նուիրեց անդուշտ Գայիանեան դպրոցի
«Մանկական գրադարանին» հետեւալ
գրքները, 1 հատ Նախապաշարմունք, 1 հ.
Ֆրանսերէն, 1 հատ Նախապաշարմունք, 1 հ.
Ներսէս Լամբրոնացուի Ներբողը, և 1
հ. Սորոքոյեանութիւնի Գիւրգիսի Ներսէս
Մանկեպետ: Պ. Սաւակաթեանից ստա-
ցանք երեք օրինակ նոր բանաստեղ-
ծութիւններից. վերջինիս անձանց
դպրոցական վարչութիւնը յայտնում է
իւր խորին հորհրակալութիւնը:

Նոյն տեղից մեզ գրում են, որ պ.
Յովհաննէս Տէր-Սարգսեանը նուիրեց
Գայիանեան դպրոցին «Վարդարան»
ամսագիրը, իսկ պ. Կաթող Նազարի
Յովհաննէսեանը «Աղբիւր» ամսագիրը:

որոնց յայտնում է հոգաբարձութիւնը
իւր խորին հորհրակալութիւնը:

«Մեղուի» քանակինը ամենայ յուել-
եանի առթիւ խմբագրութիւնն շնոր-
հաւորական հեղափոխութեանը ստացած էր
ի ղէմ գեր. Թադէոս Եպիսկոպոսի
նաև Շամախու հոգեւորականութիւնից և
ժողովրդից, նոյնպէս և Մեծ-Վարաքի-
լիսի պպ. ուսուցիչներից: Այդ հեռա-
գիրները սխալմամբ տպուած չէին միւս
հեղափոխների շարքում: Յայտնում ենք
մեր խորին հորհրակալութիւնը թէ Շա-
մախու սրբ. առաջնորդին, նրա հօտին
և թէ Մեծ-Վաղարշապէսի ուսուցչա-
կան խմբին:

Թէլաւից պ. Վ. Եղիազարեանը մեզ
գրում է, որ պ. Ա. Սարգսեանը նուիր-
եց Գայիանեան դպրոցին 12 ու. պ.
Ա. Արաքեանը 10 ու. պ. Գ. Թաթու-
եանը 1 ստէն փայտ, որ արժէ 25 ու.,
պ. Բաղդուկեանի ընկերութեան լանդը
80 ու., պ. Ա. Գոնիանը 10 ու., վե-
րոյից առ անձանց հոգաբարձութիւնը
յայտնում է իւր խորին հորհրակալու-
թիւնը:

Կիւնէլից դէպի ս. Եւթիմիան ուղե-
ութեամբ Նորին Սրբազնութեան անդա-
պա՛ Մալաբար արքեպիսկոպոսը փետր-
վարի 19-ին ժամանել է Նոր-Նախի-
Ղան, այնպէս որ չորեքշաբթի ամսոյս
22-ին սպասում են Նորին Սրբազնու-
թեանը Թիֆլիսում:

ԱԽԱՅԻՍԻՍԻՍԻՍ մեզ գրում են. — Վ.
Գ. պարոնը, որի մէկ նամակին, Եւթի-
միանի «Նախապաշարմունք» տեղեկագրի
մասին, «Մշակ» առաջնորդողի տեղը
հնորէն էր, քաղաքիս կարապետեան
ուսումնարանի ուսումը չաւարտող ա-
ղակերաններից միին է, Նա մի ժամա-
նակ սպասուստուէր էր պ. Մ. Կեանցի
մօտ, յետոյ պ. Վ. Կեանցի մօտ և վեր-
ջապէս վերջին ժամանակներում հա-
ղուցեալ Այվազեանի մօտ: Այդ երեք
տեղերիցն էլ Վ. Գ-ը արձակուած է:
Այժմ քանի տարի շարունակ
պարոնը մէկն է այն մարդկանցից,
որոնց համար անապահովութիւնը սովոր-
աբար ասում են «հինգերորդ» աղ տուտ-
նի: Սրանք պարտաւոր չըլմունքներն Վ.
Գ-ի վարած պաշտօնները նրա համար
յանցանք կամ նուստութիւն համա-
րելու համար չէ, որ մենք յիշեցնեմք,
այլ նրա համար, որ ընթերցողները ի-
մանան ի՞նչ մի, ի՞նչ խելքի ու ուսման
ակը մի պատանեակ մարդ է «Մշակին»
առաջնորդողի նիւթ տուտը, որը Ար-
շակ Նահապետեանի և արժ. Կիրակ
վարդապետի գիտութիւնն ու հմտու-
թիւնը ծաղկում է: Խորհուրդ կուտանք
Վ. Գ. իրան չափ ու աստիճանից չը
դուրս գալ և «Մշակին» թղթակցել
այնպիսի նիւթերի վրայ, որոնց հաս-
նում է նրա խելքը: Խորհուրդ կուտանք
պարոնին նոյնպէս, որ երբ իրան թղ-
թակցութիւնները գրում է, մտաբերէ
որ այդքան էլ գրելու հնորէն նրան
տուտ է: Կարապետեան ուսումնարանը,
որի այժմեան ուսուցիչներին Վ. Գ.
քանիցս անգամ երկապարար ցելա-
տել է, առանց հատկանշաւ ի հարկէ
որ այդ ուսումնարանի այժմեան ու-
սուցիչները աւելի արժանաւոր են,
քան իրան ուսուցիչները, Աշակերտը
կարող է իրան ուսում առած ուսում-
նարանը քննութեան ենթարկել, բայց
որ աշակերտը, Հարկաւ նա, որը ուրիշ
աւելի լու. ուսումնարանում, կամ ինք-
նակիթութեամբ զարգացել է: Վ. Գ.
նշ ապագին ինքն ևս շատ լու. գիտէ,
որ նրան դեռ շատ հայ ու պանիր
պէտք է, որպէսզի ուրիշներուն, նմա-

նաւանդ Նահապետեաններն ու Կի-
րակներն, քննադատէ:

Պ. Գ. Արիմանը մեզ խնդրում է
տպել հետեւալը. —
«Հայոց բարեգործական ընկերութեան»
վերջին ընդհանուր ժողովի հաշիւում, որ
հաղորդուած էին ձեր լրագրի միջոցա-
յա փետրուարի 11-ին, ինչպէս ինձ
թուում է մի սխալ է տպանել, այն է,
որ ես չընտրեցայ փոխանգամ, ինչպէս
ձեր լրագրից հաղորդում է, ըստորում
2) սպիտակ քուէ չունէի, ինչպէս կա-
նոնադրութիւնը պահանջում է, վատ-
նորոյ խոնարհարար խնդրեմ այս սխա-
լը ուղղէք:

ԲԱՂԱՅԻՑ գրում են. — Հաստատ աղ-
բիւրից լուծւում ենք, որ Շամախու առաջ
քահանայ Տէր-Սահակ Տէր-Սահակեանի
քաջագործութեան (?) համար թեմա-
կան արժ. առաջնորդը նրան եկեղեցա-
կան պաշտօնեակաւարութիւնն հրա-
ժարել է և փիւսը վերցրել է. ենթադր-
կելով նրան կոնսիստորական առեանի
քննութեան. միթէ՞ այս անգամայն
քննութիւնը դարձեալ պիտի նմանվի
վաղեմի դեղձնամալի քննութիւններին
— չենք կարծում, որովհետեւ արդէն ժա-
մանակը հասել է, կանաչ արտերի
միջից չոր փուշերը կարելու լինէ՞ յի-
շեալ քննութիւնը ինքը-արժ. Թադէոս
սրբազանը ներկայ լինի անկասկած կար-
որ նրա վաղեմի յանցանքները եւ նկա-
տի կ'ունենայ: Նմանապէս անցեա-
լում խոսիւ պահանջվեց Շամախու
կոնսիստորականից Վալու խաչմաղ գիւ-
ղի արժ. հայր Արքայապետին որը բա-
ւականին ժամանակ տեղը գրծում էր
— Թողնելով իւր հօտը անհոյս:

Փետրվարի 20-ին, կիրակի կէսօրին
Թիֆլիսի նոր առաջնորդ Ա. Եպիսկոպոսը
քաղաքից դուրս պատուաւոր ընդու-
նելութիւնից յետոյ ժամանեց քաղաք
և իջաւ Վանքի մայր եկեղեցու գաւ-
թում, ուր հոգեւորական զասը զգես-
տաւորուած պարտուպատաճ ծիսակա-
տարութեամբ ընդունեց նրան, չըջա-
պատած բազմաթիւ ժողովուրդով որի
մեծամասնութիւնը կաղում էր հասա-
րակ այսինքն աւելի չ'ունեւոր դասը,
եկեղեցիում աղօթելուց յետոյ նորին
սրբազնութիւնը բարձրացաւ առաջնոր-
դարան և անտեղից ժողովրդին օրհնեց,
ապա ժողովուրդը ցրուեցաւ:

Ամսոյ 21-ին գիշերը ոստիկանու-
թեան ծառայողը իւր հսկողութեան
տակ դանուած եւրոպայի կոշտած փո-
ղոցում նկատուած է, որ մի մարդ բա-
ցել է մի մտավառի խանութը, Պահան-
ջում է որ դուրս գայ, բայց նա դի-
մադրում է, ոստիկանութեան ծառան
աւարձանալը արձակելով սպանում է նը-
րան: Ասում են, որ դող է և կամեցել
է թաւանել խանութը:

Շնորհակալութեամբ ստացանք Թիֆ-
լիսում հրատարակուող թաթարերէն

լեզ. և վ. Եկեղեցուց ցրակական և քա-
ղաքական ամսագրի առաջին համարը,
Խմբագիրն է Ջէյնալ-Էֆէնդի-Ունաի-
Ջադէ, Այդ ամսագիրը հրատարակուելը
սկսուեց ներկայ տարւում և խմբագրի
մտադրութիւնն է տարածել իւր մահ.
մէջական ազգակիցների մէջ լուսաւո-
րութիւն և գիտութիւն: Բացի կովկա-
սում գործադրած թաթարերէն լեզուի
կը տպուի նաև պարսկերէն և արաբե-
րէն լեզուներով յօդուածներ: Ցանկա-
նում ենք յաջողութիւն, միայն թէ
զգոյշ կենան Ամիրխանեանցից, որ իւր
րենց մէջն է մտնում:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մարտիկոյի ծովափում մի ձուկ գըտ-
նուեցաւ, որը իրան կաղմակեղաւո-
թեամբ բոլորովն տարբերում է մինչև
այժմ յայտնի եղող ձուկային բոլոր
կենդանիներից: Այդ ձկանը զուգը
շատ մեծ է: Ահալին բերանի ներքին
ծնոտ ծայրում երկու փոքրիկ առամ
ունի միմիայն: Վիզ սկսած մարմինը
հետզհետէ սկսում է բարականալ, այն-
պէս որ պիտի ստանում է ամենաբարակ
ձու. Ձկան գոյնը սև է, մախմուրի նը-
ման:

Փարիզում հրատարակուած վիճա-
կագրական անդեկութիւններից երկում
է, որ 1876—1880 տարիները ընթաց-
քում Ֆրանսիայում ինքնապաշտու-
թեամբ մեռել են 198 տղայ և 40 աղ-
ջիկ, բոլորն էլ 15 տարեկանից վար:
Ամենափոքր ինքնապաշտը 7 տարեկան
է եղել:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՆՆԱՆՑ

Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻՍՏԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Մ ո ռ ր ա տ ց ա ն ի
ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ
ՆԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Վ. ամառ վաւ է Վենիզիանական զը-
րախմաւանոցում: Գիւն է 40 կոպ-
գումարով գնդիներին պիտի կը
լինի:

(10—15)

Լոյս տեսաւ մամուլի տակից

„ՀԱՅՐԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ“

Պատկերազարդ ձեռնարկ հայ տղայոց և օրիորդ. Համար.

Ձեռնարկիս մէջ պարունակուած է 1) Տ և զ ա գ ր ու թ իւ ն, 2)
Կ ու Վ Կ ա թ ի ա շ խ ա ր հ ա գ ր ու թ իւ ն, 3) Հ ա յ ա ս ա ն ի
ա շ խ ա ր հ ա գ ր ու թ իւ ն, 4) Ը ն գ հ ա ն ու ր ա շ խ ա ր հ ա գ-
ր ու թ իւ ն, ուր աւելի ուշադրութիւն է դարձրած հայոց վերայ:

Գտնվում է Վենիզիանական և Վոլկոստան գրախմբաւանոց-
ներում և աշխատասիրողի մօտ Ներսիսեան ուսումնարանում:

Աւետիք Տէր-Գալովեանց.